

ΚΕΙΜΕΝΟ: Η ψυχαγωγία, νόμιμο δικαίωμα και δείκτης πολιτισμού.

Η ψυχαγωγία έχει τη θέση της, θέση γενικά παραδεκτή, νόμιμη μέσα στη ζωή μας. Αφού του θνητού η μοίρα είναι να βρέχει κάθε του έργο με τον ιδρώτα του προσώπου του, και επειδή αυτός ακριβώς ο κλήρος του έλαχε, δικαίωμά του θεώρησε ο άνθρωπος να κλέβει χρόνο από τη σκληρή θητεία του βιοπορισμού¹ και να τον αφιερώνει στη διασκέδαση, για να ελαφρώνει κάπως το φορτίο της ζωής και να ξεχνάει, για λίγο έστω, τα δεινά της. Το δικαίωμα τούτο το έχει αναγνωρίσει, με τους άγραφους και γραφτούς νόμους της, η κοινωνία.

Όσο και να ψάξουμε σε τόπους άγριους και σε χρόνους αρχαίους, δεν θα βρούμε κοινότητα ανθρώπων που δεν έχει παραδεχτεί και θεσμοθετήσει την ομαδική διασκέδαση, τις παρενθέσεις της ξεκούρασης και της χαράς μέσα στον συχνά μονότονο ατομικό και **συλλογικό** βίο. Όλες οι κοινωνίες, από τις πιο πρωτόγονες έως τις πιο **εξελιγμένες, επινοούν** και καθιερώνουν, σε συνάρτηση με τις θρησκευτικές τελετές και τις πολιτικές συγκεντρώσεις, ευκαιρίες για να ξεσπάει ανεμπόδιστα και να ικανοποιείται η ανάγκη του πλήθους για ψυχαγωγία.

Τρία θέματα δεσπόζουν πάντοτε στα ενδιαφέροντα της μάζας και στις φροντίδες των αρχηγών τους: ο χορτασμός, ο πόλεμος, και η διασκέδαση. Απόκλιση από τη γραμμή αυτή δεν θα βρει κανείς ούτε στους οικονομικά και πνευματικά πιο ανεπτυγμένους λαούς των χρόνων μας· μόνο που, στη δική τους περίπτωση, το πρόγραμμα ψυχαγωγίας **πλουτίζεται** και διαφοροποιείται ανάλογα.

Αν όχι ο βεβαιότερος, ασφαλώς όμως ο παραστατικότερος δείκτης πολιτισμού μιας κοινότητας ανθρώπων είναι ο τρόπος της ψυχαγωγίας της. Λαοί με ένστικτα ανημέρωτα και χαμηλό επίπεδο μόρφωσης διασκεδάζουν βάνουσα· αντίθετα όσοι ημέρωσαν τα ήθη τους και καλλιέργησαν το πνεύμα τους αγαπούν ευγενείς μορφές και λεπτά μέσα ψυχαγωγίας. Ο ίδιος κανόνας ισχύει και για τον χαρακτηρισμό των ατόμων: «πες μου πώς διασκεδάζεις να σου ειπώ ποιος είσαι». Ο αβρός² στους τρόπους και πνευματικά προικισμένος άνθρωπος είναι και στην ψυχαγωγία του εκλεκτικός και **διακριτικός**: ο βάρβαρος και άξεστος αγαπάει τις διασκεδάσεις που τον αποκτηνώνουν. [...]

Υπογράμμισα ήδη ότι λαοί και πολιτισμοί χαρακτηρίζονται ακόμη και από τους τρόπους ψυχαγωγίας που έχουν επινοήσει και καθιερώσει στους χώρους της ατομικής και της συλλογικής ζωής. Πολύ ορθά λοιπόν ιστορικοί και ανθρωπολόγοι μελετούν τις διασκεδάσεις και τους αστεϊσμούς τους. Δεν είναι λ.χ.³ άσχετο προς τον χαρακτήρα των αρχαίων Ελλήνων και προς τον τύπο του πολιτισμού που δημιούργησαν, το γεγονός ότι από τους ομηρικούς χρόνους έως το δείλι⁴ της ιστορικής τους ζωής είχαν θεσμοθετήσει μαζί με τα αθλητικά και

ποητικά αγωνίσματα, και στις πανηγύρεις τους επευφημούσαν με τον ίδιο ενθουσιασμό τους νικητές των αγώνων του στίβου και του θεάτρου. [...]

Ε.Π. Παπανούτσος, «Πρακτική Φιλοσοφία» (Διασκευή)

1. βιοπορισμός: η εξασφάλιση των υλικών μέσων επιβίωσης μέσω της εργασίας
2. αβρός: ευγενικός, λεπτός
3. λ.χ.: λόγου χάρη
4. δείλι: δειλινό

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια. (80-100 λέξεις)

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 60 – 80 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «...δικαίωμά του θεώρησε ο άνθρωπος να κλέβει χρόνο από τη σκληρή θητεία του βιοπορισμού και να τον αφιερώνει στη διασκέδαση, για να ελαφρώσει κάπως το φορτίο της ζωής και να ξεχνάει, για λίγο έστω, τα δεινά της».

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της πρώτης παραγράφου του κειμένου: «Η ψυχαγωγία έχει τη θέση της ... η κοινωνία».

Μονάδες 6

B3. Μεταξύ των τρόπων ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου: «Αν όχι ο βεβαιότερος ... τον αποκτηνώνουν» είναι η σύγκριση – αντίθεση. Να εντοπίσετε τον τρόπο αυτό στην παράγραφο.

Μονάδες 6

B4. Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων:
επινοούν, μάζας, διαφοροποιείται, υπογράμμισα
και τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων:

συλλογικό, εξελιγμένες, πλουτίζεται, διακριτικός.

Μονάδες 8

Γ1. Σ' ένα κείμενο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευθεί ως άρθρο σε νεανικό περιοδικό, να εκθέσετε τους τρόπους ψυχαγωγίας των σημερινών νέων, αιτιολογώντας τις επιλογές τους.

Μονάδες 40

Πανελλαδικές εξετάσεις Γ' και Δ' ΕΠΑΛ 2011 (Ομάδα Α' και Β')